

# KULTUR



**Mer kultur:** Recensionerna, krönikorna, kulturnyhetera och debatten - mer läsning på [vk.se/kultur](http://vk.se/kultur)

Kulturredaktör: Sara Meidell 090-17 60 38 E-post: [kultur@vk.se](mailto:kultur@vk.se)

## Vänskapen mellan ko och kråka

### TEATER

#### Mamma Mu och kråkan

Dramatisering: Johanna Salander efter Jujja Wieslanders böcker

Regi: Johanna Salander

Medverkande: Emil Grudemo

El Hayek, Sofia Landström

#### Ögonblicksteatern

**PREMIÄR.** Premiärlördagen på Ögonblicksteatern börjar med att stora och små i publiken möter en Mamma Mu som lakoniskt pysslar på i sitt hem ladugården och filosoferar över vad en kossa får, kan, men faktiskt vill, göra. För: Mamma Mu vill mycket mer än att "tugga och glo".

Mest av allt önskar Mamma Mu sig en vän att dela upplevelser med. Då dyker oväntat den livliga och dramatiska Kråkan upp med buller och bång, när han krockar in i ladugårdens fönster. En skulle kunna säga att Kråkan står för det krassa och rationella medan Mamma Mu ständigt ser det möjliga - två helt olika personligheter.

Mamma Mu vill lära sig cykla

medan Kråkan säger att det är omöjligt. "En ko kan inte cykla" menar Kråkan bestämt. Men i slutet av föreställningen så cyklar de iväg tillsammans till Kråkans hem i skogen.

Kråkans hem, tillverkat av Mona Knutsdotter är kanske föreställningens största överraskning. I ett träd bakom en knölig dörr gömmer sig det mysigaste lilla dockhem med små möbler och tavlor på väggarna och där hänger även en bild av den varma och tålmodiga Mamma Mu, som ett litet erkännande från den självupptagne och försvarsinställda Kråkan.

I pjäsen får också de lite svårare känslorna plats: Är vänskapen besvarad? Och den sköra längtan som kan infinna sig vid en ny vänskap blir blottad. Emil Grudemo El Hayek som Mamma Mu och Sofia Landström som Kråkan gör tillsammans ett strålande jobb och kanske Kråkan skall framhållas lite extra då denne nog är den lite mer komplicerade och yviga personligheten med så avundsvärda förmågor som till exempel att kunna flyga.

MARIT STRANDBERG



Sofia Landström som Kråkan och Emil Grudemo El Hayek som Mamma Mu gör tillsammans ett strålande jobb, skriver VK:s Marit Strandberg.

FOTO: JOHAN GUNSÉUS

## Klassisk politisk kunskap granskad på nytt

### LITTERATUR

#### Sven-Eric Liedman

#### Från Platon till demokratis kris

#### Albert Bonniers förlag

**POLITIK.** Femtonde upplagan! Liedmans klassiska lärobok i politisk idéhistoria står sig ännu. Särskilt avsnitten om äldre politiska idéer är läsvärda, idag liksom 1972, då titeln var "Från Platon till Lenin". Bokens styrka är den översiktliga skildringen av äldre politiskt tänkande i Europa. Fast ett villospår har överlevt alla nytryckningar. Det skall jag försöka rätta till, till sist.

Var står Liedman själv, politiskt? Till vänster, förmodar jag, men detta är knappast huvudsaken, utan bokens värde består i den vida horisonten och det långa tidsperspektivet. Titeln på denna upplaga är ju "Från Platon till demokratis kris", men jag urskiljer hos Liedman rätt stor förtröstan till den bildade medborgarens förmåga att styra förnuftigt, om vi lyckas bevara vår rätt till politisk frihet. Något som i och för sig inte är lika lätt i alla länder.



**Avsnittet om 1900-talets** politiska idéhistoria har fördjupats i årets upplaga, då horisonten vidgats bortom Europa, så att Gandhi, Mao och Frantz Fanon kunnat trängas samman. Kanske kunde då Hitler och Usama bin Ladin ha fått maka på sig en aning. Ty Liedman vill ju också hinna med socialliberalen John Rawls och upplysningsvännen Jürgen Habermas, den radikale socialdemokraten Ernst Wigforss och den tyske kristdemokraten Konrad Adenauer, förknippad med slagordet "Keine Experimente!". Till sist bereder han också plats för genusteoretikern Judith Butler och marknadskritikern Thomas Piketty, alla behandlade med respekt.

I de äldre avsnitten får dock var och en mer plats, det vill säga läsaren får tid att bli bekant med Platon och Aristoteles. Dessa filosofer har ju tänkt till om allt möjligt, men här granskas vad de sagt om det politiska livet, begripliggjort genom bruk av ord vi ännu använder, som demokrati, men även sådana som genom seklen översatts, som samhälle, stat, privatliv, rättvisa, egenintresse, frihet och det goda livet. Fokus ligger vid filosofernas ofta nydanande analyser av politiska förhållanden, verkliga eller utopiska.



Sven-Eric Liedmans klassiska lärobok har hållit sig väl, frånsett ett villospår som kvarstått genom alla upplagor, skriver Rolf Hugoson.

FOTO: EMELIE ASPLUND

Liedman presenterar också statsmän som Cicero och Machiavelli, samt politiska tänkare med religiös framtoning, som Augustinus, Thomas från Aquino, Luther och den tyske opprorsledaren Thomas Müntzer - enligt Liedman den mest hatade, älskade och gåtfulle revolutionären i Europa före 1789. Nåja.

Efter en aningen kort studie av upplysningstänkare följer en genomgång av de tre ideologierna - konservatism, liberalism och socialism - som, efter att ha stötts mot varandra under 1800-talet, tycktes dominera

partiväsendet i flera europeiska länder, i början av 1900-talet. Men Liedmans föremål är alltså inte partiernas program, utan de politiska idéerna hos utvalda tänkare, som senare tiders politiker inte nödvändigtvis känner sig bundna av.

Att Marx förs till socialismen och John Stuart Mill till liberalismen förvånar förstås föga. Däremot måste Liedman vifta mer än lovligt med armarna, när han skall visa hur Hegels uppenbart förändringsbenägna filosofi ändå borde tolkas som ett i reaktionärt debattinlägg.

Utöver detta finns också ett mer uppenbart villospår, som på något märkligt vis lyckats överleva i alla upplagor sedan 1972. Liedman berättar först resonligt om den medeltida viljan att överallt urskilja och iscensätta religiösa symboler. Symboler spelade stor roll, både i det religiösa och i det politiska livet, i den mån de nu var åtskilda på medeltiden. Det exempel Liedman en gång hittat eller frammanat borde emellertid för länge sedan ha skärskådats och utmönstrats: "I den medeltida stadsplaneringen spelade korsformen en avgörande roll. Ännu i dagens London eller Köpenhamn kan man se hur de ursprungliga huvudgatorna utgör ett kors."

**Onekligen kan vi** i stadskärnan i vissa gamla europeiska städer, som i Florens eller i Köln, hitta ett möte mellan en lång rak gata i nord-sydlig riktning (ordo maximus), och en annan lång rak gata i öst-västlig riktning (decumanus maximus). Ty dessa städer anlades ursprungligen som romerska härläger. Detta gäller även London, där centrum emellertid skiftat plats så ofta, att det numer är svårt att urskilja spåren av de ursprungliga romerska kvarteren.

Köpenhamn däremot var ju i begynnelsen en hamn och köpstad. Den styrdes en tid av biskop Absalon, som på en holme anlade en borg, men utom hos Liedman har jag aldrig hört att denne biskop eller någon annan dansk prelat skulle ha lämnat efter sig ett gatusystem, som skulle vara en religiös symbol.

**Däremot lyssnar jag** gärna till den Liedman som säger, att politiska idéer är sega eller har "ekat genom århundraden". Stadsgatorna kanske har dragits om, men vi samlas ännu där (eller på torget eller i köket) och talar om frihet, rättvisa och demokrati.

ROLF HUGOSON